

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าปัจจัยอื่น ๆ อันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ชีวิตที่ขาดการศึกษาจะตกอยู่ในวงจรของความยากไร้ ความลำเค็ญ ความไร้ประสิทธิภาพในการทำงาน และการถูกเอารัดเอาเปรียบ ในภาพรวมชีวิตที่ขาดการศึกษาจะทำให้คนด้อยคุณค่า สูญเสียสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมีพึงได้รับ และสูญเสียคุณภาพแห่งชีวิตในช่วงชีวิตหนึ่งที่มีมนุษย์เกิดมาแล้วควรจะได้รับจากสังคม สังคมใดที่ขาดหรือได้รับการศึกษาดำ สังคมนั้นจะประสบกับความยากจน ขาดความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาสังคมของตนไปสู่ภาวะที่ดีกว่า จะตกอยู่ในวงจรแห่งความอ่อนแอ เพราะขาดความสามารถในการแก้ปัญหา และการพัฒนาปัจจัยหลักที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของสังคม

ความจริงในเรื่องนี้ เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมชาวไทยมานานแล้ว และได้ใช้ความพยายามมาอย่างต่อเนื่องที่จะจัดให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละคน แต่เมื่อมองสภาพความเป็นจริงก็พบว่า คนไทยโดยเฉลี่ยได้รับการศึกษา เพียง 5.3 ปี ทั้ง ๆ ที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับกำหนดไว้ 6 ปี นอกจากนี้ความจริงอีกข้อหนึ่งที่แสดงถึงประสิทธิภาพของการผลิต และประสิทธิภาพในการทำงานของคนไทย คือ แรงงานไทยได้รับการศึกษาดำคือ ร้อยละ 77 ของแรงงานได้รับการศึกษาไม่สูงกว่าระดับประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 1) ทำให้ประเทศไทยต้องด้อยศักยภาพทางการพัฒนาคนเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น เมื่อประชาชนชาวไทยร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พุทธศักราช 2540) จึงได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันให้คนไทยทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ ที่มากกว่าเดิม ดังจะเห็นได้จาก มาตรา 17 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และกำหนดให้รัฐจะต้องทำให้สำเร็จภายในเวลา 5 ปี นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาภาคบังคับ ได้มีนโยบายเร่งรัดสั่งการมายังสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดทุกแห่ง ให้ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ทดลองจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในทุกอำเภอ อำเภอละ 1 ตำบล หรือ 1 กลุ่มโรงเรียน ตามความเหมาะสม เป็นพื้นที่พัฒนา การศึกษาทั้ง 4 นโยบาย คือ นโยบายด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา นโยบายด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา นโยบายด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา และนโยบาย ด้านการประกันความปลอดภัย นับเป็นงานและกิจกรรมที่เป็นจุดเน้น ปี 2543 (สำนักงาน- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 ก : 3)

การสนองนโยบายดังกล่าวทำให้ต้องหันมาพิจารณาองค์ประกอบสำคัญในการ พัฒนาซึ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านและเป็นกลไกที่จะทำให้ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว นั่นคือ บุคลากรทางการศึกษาเป็น แกนหลักในการดำเนินกระบวนการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคลากรเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตลอดจนมีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาได้ทั้งสิ้น แต่ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและบรรยากาศในการทำงานมี ผลทำให้เกิดความท้อถอยในการปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้นได้ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลง ต่างๆ ในสังคมยังเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการบั่นทอนศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพของ บุคลากรอีกประการหนึ่งด้วย

สภาพการณ์ดังกล่าว ในฐานะที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการทดลองนาร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2543 ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก และมีการวิจัยผัดขอบในการดำเนินการในส่วนนี้และต้องการดำเนินการตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในด้านการพัฒนาบุคลากรที่จะ นำนโยบาย 4 ด้าน ไปปฏิบัติเพื่อรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงต้องการศึกษาว่าการดำเนินการตามนโยบายเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดำเนินไปอยู่ในระดับใด และควรพัฒนาด้านใด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อจะได้นำไปกำหนดเป็นนโยบายและวางแผนในการพัฒนา บุคลากรได้ตรงตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อรองรับแผนจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตามนโยบาย 4 ด้าน คือ นโยบายด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา และด้านการประกันความปลอดภัย

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ตามนโยบาย 4 ด้าน คือ นโยบายด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา และด้านการประกันความปลอดภัย โดยจำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

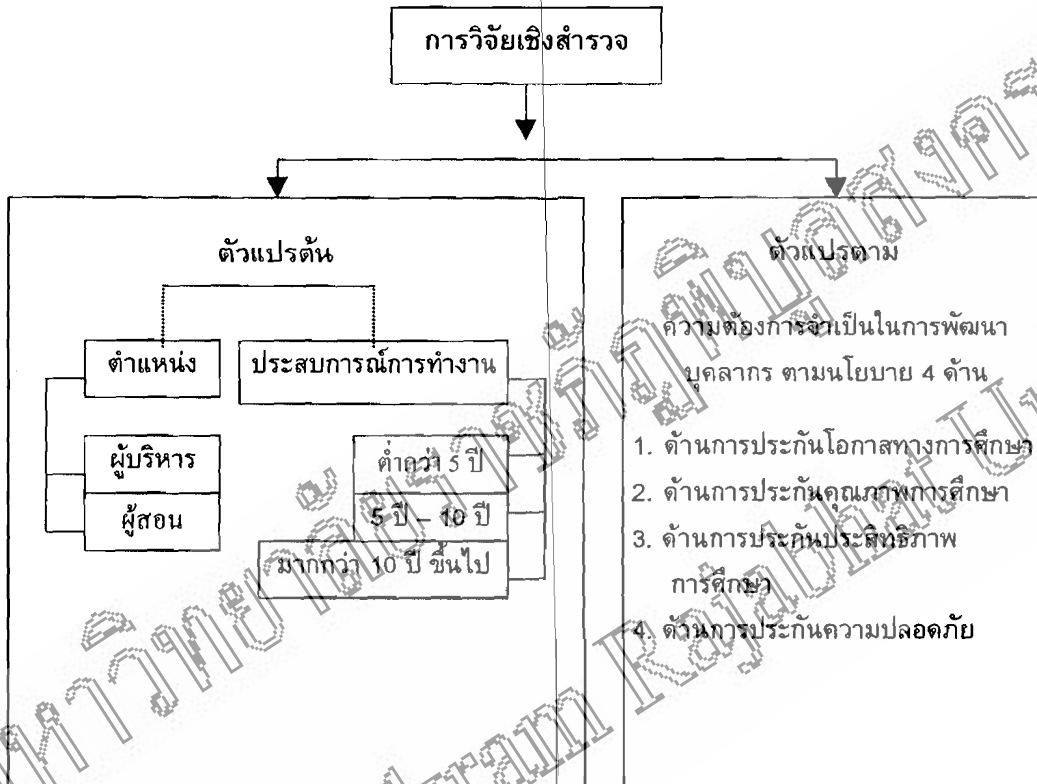
ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ตาม นโยบาย 4 ด้าน ตามทฤษฎีของผู้บริหารและผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พิษณุโลก ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาบุคลากร ได้ตรงตามความต้องการ ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับ แผนจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในทฤษฎี ของผู้บริหารและผู้สอน เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรตามนโยบายทั้ง 4 ด้าน คือ นโยบายด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา และด้านการประกันความปลอดภัย โดยจำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาทางความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร เพื่อรองรับ
แผนจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
มีกรอบแนวความคิดดังนี้

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตามนโยบาย 4 ด้าน แตกต่างกัน
2. บุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตามนโยบาย 4 ด้าน แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
2. ผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
3. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีในการส่งเสริมฝึกฝนหรืออบรมให้ครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีประสิทธิภาพและเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน การเรียนการสอน ด้วยวิธีการต่าง ๆ รวม 4 ด้าน คือ นโยบายด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา และด้านการประกันความปลอดภัย
4. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง ความต้องการของหน่วยบังคับบัญชาที่มีความมุ่งหวังหรือความประสงค์ต่อพฤติกรรมของครูปฏิบัติการสอนและผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติตามนโยบาย 4 ด้าน
5. การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี หมายถึง การจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยการให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16